

Správa o činnosti NSS za roky 2018 – 2020

správu predkladá predsedníčka Martina Bocánová Valnému zhromaždeniu Národopisnej spoločnosti Slovenska, konanému 25. 3. 2021 online

Vážení členovia NSS, dovoľte mi, aby som predniesla správu o činnosti NSS za roky 2018 - 2020

Vo volebnom programe si HV NSS stanovil za hlavný cieľ to, čo bola jeho priorita aj v minulom volebnom období – t.j. naplňať v čo najvyššej možnej miere stanovy NSS a zároveň vytvárať priestor na progresívne momenty v našej práci.

Činnosť Hlavného výboru NSS

Hlavný výbor NSS zasadal pravidelne minimálne tri krát ročne, kedy prerokúval dôležité otázky, ktoré sa viažu k činnosti spoločnosti. Okrem iného členovia výboru komunikovali na rôznych platformách, prostredníctvom mailov, telefonátov a osobne. Komunikácia prebiehala nielen medzi členmi HV NSS, ale aj medzi ostatnými členmi NSS predovšetkým prostredníctvom rôznych foriem technickej komunikácie.

Primárne úlohy, ktoré si HV NSS stanovil a ktoré vyplynuli z potrieb NSS v aktuálnom volebnom období boli:

- Propagácia NSS a jej členov na viacerých platformách – zviditeľnenie práce členov NSS prostredníctvom predovšetkým internetu a sociálnych sietí
- Aktivizovanie, resp. vytvorenie platformy na publikovanie hodnotných diel z nášho vedného odboru
- Vydávanie Etnologických rozpráv, zachovanie ich kontinuity
- Dynamizovanie práce na periodiku Etnologické rozpravy, predovšetkým v aktívnej spolupráci s RR ER, podporovať jej ambície dostať sa do vyšších databáz a tak vytvoriť z ER atraktívny priestor pre publikovanie
- Podpísanie delimitačnej zmluvy vo veci archívu NSS
- Zmeny v Stanovách NSS
- Aktivizovanie sa v oblasti práce v UNESCO

Členská základňa

Od začiatku práce aktuálneho výboru NSS sme sa snažili aktualizovať a kompletne revidovať zoznam členov NSS. Prvá komplexná revízia bola s konečnou platnosťou uzatvorená v apríly 2017. Od tohto obdobia sa členstvo aktualizuje každý rok a členovia sú vyzývaní k zaplateniu

členských príspevkov, čo je pre riadnych individuálnych a kolektívnych členov podmienkou ich zotrvania v spoločnosti. V súčasnosti ku koncu roka 2020 evidujeme 83 členov NSS.

Je treba zdôrazniť, že vnímame zvýšený záujem o prácu NSS a veríme, že svojou činnosťou postupne prilákame do radov NSS nových členov aj z mladšej generácie.

Prihlášky do radov NSS si ako jednotlivci podali :

Radovan Sýkora

Barbora Siváčková

Eva Dudková

Mária Mizeráková

Novým kolektívnym členom NSS sa stalo Západoslovenské múzeum v Trnave, ktoré je aj organizátorom dnešného Valného zhromaždenia NSS.

V rámci NSS je ustanovená Pedagogická sekcia NSS, ktorá pracuje pod vedením predsedníčky prof. Zuzany Beňuškovéj. O jej činnosti bude krátko referovať.

Dôležitým bodom našej práce bol rozvoj publikačných aktivít spoločnosti

Publikačné aktivity

Publikačné aktivity NSS sa orientujú prioritne na vydávanie Etnologických rozpráv. ER sú koncipované monotematicky, pričom je možné prijať aj štúdie s iným zameraním, pokiaľ sú prínosné a prejdú recenzným konaním. Všetky štúdie prechádzajú týmto kritickým procesom, pričom tento úkon nie je honorovaný. Etnologické rozpravy sú zaradené v databáze ERIH plus a vedené ako periodikum Ministerstvom kultúry SR.

02.02.2016 prijala NSS uznesenie o spolufinancovaní každého čísla ER externým spolupracovníkom a zaviedla funkciu externého editora, ktorý číslo pripravuje. Vďaka zmluve o spolufinancovaní jednotlivých čísiel sme predišli finančnej neistote spoločnosti a pomohli ju ekonomicky stabilizovať.

NSS naďalej spolupracuje s Radou slovenských vedeckých spoločností a pravidelne s ňou komunikuje. Každoročne sa uchádza o finančný príspevok, ktorý má pomôcť predovšetkým vydávaniu Etnologických rozpráv. V každom roku získava spoločnosť od RSVS čiastku v hodnote približne 400 eur. Sumu Národopisnej spoločnosti Slovenska refunduje Úet SAV Bratislava každoročne v októbri toho istého roku.

Tlač ER zabezpečuje tlačiareň ŠEVT a. s. sídliaca na Plynárenskej ulici v Bratislave.

Ambíciou NSS bola v tomto volebnom období aktivizácia vydavateľskej činnosti, tak ako jej to umožňujú jej stanovy.

V roku 2019 vydala NSS publikáciu k jubileu prof. Botíka, ktorej zostavovateľkou bola doc. Hlôšková – Cesty Jana Botíka. V tom istom roku vydala NSS autorskú publikáciu Martina

Priečka Kysuckí vrchári. Monografia spôsobu života obyvateľov rozptýleného osídlenia dolných Kysúc a publikáciu Martiny Bocánovej a Kataríny Žeňuchovej Zakliata hora Pavla Dobšinského. Tiež bol vydaný supplement ER 60 rokov NSS, ktorý pripravila prof. Zuzana Beňušková. V roku 2020 pripravila doc. Hlôšková knihu Milan Leščák – vedec, pedagóg, človek. Všetky publikácie vyšli s podporou Ministerstva kultúry SR prostredníctvom Fondu na Podporu umenia.

Webové stránky

NSS od začiatku práce nového HV NSS sa zamerala aj na využitie nových technológií a mala snahu priblížiť sa aj mladšej generácii. Preto ešte počas Valného zhromaždenia NSS v Čadci v roku 2014 bola založená stránka NSS na sociálnej sieti, ktorá je stále aktualizovaná, veľmi obľúbená a má viac ako 600 sledovateľov. – 100 perc nárast oproti predchádzajúcemu volebnému obdobiu.

Na sociálnej sieti sa uverejňujú aktuálne informácie a propagujú rôzne akcie. Taktiež sme aktivizovali pre našich členov, v zmysle stanov NSS, službu informovania o voľných pracovných miestach na platforme sociálnej siete.

Semináre a konferencie

Počas pôsobenia aktuálneho HV NSS bola NSS spoluorganizátorom viacerých vedeckých podujatí, konferencií a iných aktivít.

1. Medzinárodná vedecká konferencia – Etnológia v regióne, región v etnológii.17 – 18.9.2018 Ružomberok
2. Celoslovenské kolo ŠVOČ - spoluorganizátor 16.5.2018 Banská Bystrica
4. Stretnutie pri príležitosti 100 výročia vzniku ČSR . ČNS a NSS, Javorina 20.10.2018, (2019)
5. Etnofilm Čadca – NSS ako spolupracujúca inštitúcia v roku 2018 a aj v roku 2020, kde spoločnosť udeľuje cenu Etnológ za kamerou.
6. V roku 2019 sa uskutočnili dve prezentácie knihy Cesty Jana Botíka – jedna na pôde UK v Bratislave a druhá na UCM v Trnave. 28.02 a 27.03.2019.
7. NSS bola tiež spoluorganizátorkou celoslovenského kola ŠVOČ v Trnave, ktoré sa konalo 3.06.2019

Rok 2020 poznačil aj činnosť NSS a spoločnosť neusporadúvala žiadne aktivity. Vzhľadom na neprehľadnosť a novosť situácie bolo zrušené aj celoslovenské kolo ŠVOČ.

Je treba reflektovať skutočnosť, že spolupráca na týchto podujatiach je vždy limitovaná finančnými a personálnymi možnosťami NSS.

Medzinárodné konferencie a spolupráca

Na poli medzinárodnej spolupráce udržiava NSS kontakty prioritne s Českou národopisnou spoločnosťou. V roku 2017 sa NSS začala angažovať v snahách o spoluprácu s organizáciou UNESCO. Vďaka výraznej pomoci prof. Zuzany Beňuškovej a Ľubice Voľanskej, PhD. sa podarilo NSS vstúpiť do spolupráce s Unescom ako NGO – neštátna nezisková organizácia, ktorej činnosť sa zameriava na kreovanie reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Do pozície zastupujúcej osobnosti za NSS bola Hlavným výborom nominovaná Jana Ambrózová, PhD. O aktivitách v tejto oblasti prednesie spolu s Ľubicou Voľanskou, PhD. samostatnú správu.

V roku 2017 bola PhDr. Martina Bocánová, PhD. nominovaná Ministerstvom kultúry SR za členku Odbornej komisie pre posudzovanie návrhov na zápis do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska a Zoznamu najlepších spôsobov ochrany nehmotného kultúrneho dedičstva na Slovensku. Členstvo trvá doposiaľ, komisia sa schádza dva krát ročne na pôde Ministerstva kultúry SR v Bratislave.

Dalsiou dôležitou aktivitou bolo podpísanie delimitačnej zmluvy medzi NSS a Ústavom SAV vo veci archívu NSS

Archív NSS – delimitačná

Archív NSS tvorí 1193 výskumných správ a 1960 negatívov, ktoré pochádzajú z výskumov financovaných NSS a z darov. Pre ozrejmenie uvádzam, že na minulom Valnom zhromaždení bola formulovaná potreba právneho ukotvenia stavu keďže archív bol uložený v sídle vtedajšieho ústavu SAV v Bratislave na Klemensovej ulici č. 19, pričom tento zabezpečoval aj uloženie, uchovávanie a prístupňovanie dokumentov

Keďže neexistovala žiadna zmluva, ktorá by právne upravovala tento stav (ktorý bol len vecou úzu) bolo dôležité definovať vzťah NSS s ústavom SAV, čiže dnešným ústavom etnológie a sociálnej antropológie SAV, ktorý by sa zameriaval na obsluhu a správu archívu NSS.

Delimitačná zmluva po rokovaní medzi obidvomi stranami bola popísaná v októbri 2019.

Podstatnou časťou aktivít HV NSS bolo aktualizovanie Stanov NSS ako to vyplynulo z potrieb spoločnosti v súčasnej dobe. O týchto procesoch a výsledku bude informovať Zuzana Panczová, PhD.

Vyhodnotenie plnenia uznesení z Valného zhromaždenia v Párnici v roku 2017

Valné zhromaždenie NSS v Párnici v roku 2017 súhlasilo s procesom finančného odmeňovania redakčných prác na Etnologických rozpravách a odporučilo HV NSS aby doriešil konkrétne podmienky odmeňovania.

Práca RR ER nebola finančne odmeňovaná. Všetky prostriedky získané z RSVS boli použité na tlač ER. Odmeňovanie by bolo reálne možné vtedy, keď by sa úplne prešlo z tlačenej verzie časopisu na online verziu, čím by sa uvoľnili prostriedky na tento typ odmeňovania. Počas nášho volebného obdobia nebol prijatý jednoznačný konsenzus vo veci formy vydávania Etnologických rozpráv. Pri reálnom zvážení dovtedajšieho finančného zdravia spoločnosti by bolo ekonomicky výrazne zaťažujúce vyplácať tento druh odmien.

Členovia RR ER ani neprišli s touto témou, aby ju aktualizovali pre HV NSS, keďže sú si vedomí nielen ekon náročnosti, ale aj účtovníckej záťaže tohto procesu.

Naplnenie vízií HV NSS v uplynulom volebnom období

1. Hlavný výbor NSS deklaroval ambíciu snažiť sa o ekonomické stabilizovanie a možno aj čiastkovú revitalizáciu spoločnosti tým, že sa bude zapájať do financovaných výziev, v rámci ktorých by našla NSS svoje uplatnenie, či už pri realizovaní terénnych výskumov alebo rozšírení publikačnej činnosti. Organizovanie terénnych výskumov sa ukázalo ako nerealizovateľné z personálnych dôvodov, ale i organizačných – každé pracovisko má iné potreby, podmienky a pracovné povinnosti. Ukázalo sa, že NSS môže nájsť svoje výrazné uplatnenie vo vydavateľskej činnosti, čo aj dokazuje uvádzaný prehľad vydaných publikácií. Túto aktivitu vnímame ako mimoriadne dôležitú aj vzhľadom na to, aby sme ako stavovská spoločnosť etnológov, muzeológov a folkloristov kompenzovali vydavateľské počiny, ktoré nie sú vedecky ani populárno vedecky konzistentné a neprinášajú overené a podložené informácie.
2. Budovanie online knižnice a vytvorenie širšej siete prepojení v spolupráci s inými spoločnosťami a inštitúciami príbuzných vedných odborov. Kreovala sa online knižnica, ktorej súčasťami k dnešnému dňu sú :

Vojenský historický archív

Ústav etnologie a sociálnej antropológie SAV

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

3. Budovanie medzinárodných kontaktov, zviditeľnenie sa na medzinárodných platformách – v našom prípade prioritne s organizáciou UNESCO.

Na záver mojej správy by som sa chcela poďakovať všetkým, ktorí akokukol'vek mierou a akoukoľvek formou prispeli k fungovaniu NSS. Osobitne sa chcem poďakovať ako končiaca predsedníčka HV NSS, ktorý pracoval napriek svojim iným prioritným povinnostiam aktívne a k úlohám pristupoval zodpovedne. Oceňujem ich úprimnú snahu o zachovanie spoločnosti, jej modernizáciu a snahu o jej funkčnosť, ktorá sa v konečnom dôsledku vždy odvíja len a len o jednotlivcov, ktorí ju tvoria.

Na záver chcem zablahoželať všetkým jubilantom predchádzajúceho volebného obdobia, konkrétne

PhDr. V. Gašparíková, DrSc - 90 r. (1928)

PhDr. Soňa Švecová, CSc. - 90 r. (1929)

PhDr. Viera Nosáľová CSc.- 90 r. (1930)

Prof. PhDr. Mikuláš Mušinka, CSc. - 85 r. (1936)

Doc. PhDr. E. Droppová, CSc. - 85 r. (1935)

PhDr. Stanislav Důžek, CSc. - 85 r. (1934)

prof. PhDr. Ján Botík, DrSc. 80 r. (1938)

Prof. PhDr. M. Leščák, CSc. - 80 r. (1940)

ing. Jozef Lehocký - zberateľ folklóru - 80 r. (1941)

doc. PhDr, Kornélia Jakubíková, CSc. 75 (1944)

doc. PhDr. Hana Hlôšková, CSc. 75

PhDr. Katarína Holbová 70 r. (1948)

PhDr. Martin Mešša - 70 r. (1949)

PhDr. Ivete Zuskinová - 70 r. (1950)

PhDr. Daniel Luther, CSc. - 70 r. (1950)

PhDr. Peter Salner, DrSc. - 70 r. (1951)

doc. PhDr. Eva Krekovičová, DrSc. - 70 r. (1949)

doc. PhDr. Jolane Darulová, CSc.- 70 r.

prof. PhDr. Marta Botíková, CSc. 1954 65r-

prof. PhDr. Zuzana Beňušková, CSc.

bude mať až 21.4. PhDr. Mojmir. Benža - 80 (1941)

Jubilantom prajem v mene NSS veľa spokojnosti, tvorivých aktivít, radosti zo života a schopnosť naplňať svoje predsavzatia a ciele v ďalších rokoch vedeckej práce i v osobnom živote.

Ďakujem pekne a odovzďavam slovo doc. Hane Hlôškovej